

SIMON ČUDOTVORAC

1

Sedamnaest godina posle smrti i čudesnog uskrsnuća Isusa Nazarećanina, na prašnjavim putovima koji presecaju Samariju i, zatrpavani čudljivim peskom, gube se u pustinji, pojavljuje se onaj što su ga učenici zvali Čudotvorac, Simon Čudotvorac, a neprijatelji pogrdnim imenom „borborita“. Neki su tvrdili da je došao iz selendre zvane Gita, u Samariji, neki da je iz Sirije ili iz Anadolije. Treba priznati da je i on sam doprineo toj zabuni, jer je na to bezazleno pitanje porekla odgovarao jednim širokim zamahom ruke koji je obuhvatao jednako prvo naselje kao i pola nebosklona.

Bio je srednjeg rasta, mišićav, kudrave crne kose koja je počela da se na temenu proređuje, dok mu je brada, takođe kudrava i neuredna, već bila prošarana belinom. Imao je povijen koščat nos i profil ovce. Jedno mu je oko bilo veće od drugog, što je davalo njegovom licu pomalo sarkastičan izraz. U levom je uvu nosio zlatnu mindušu: zmija koja guta svoj rep. Opasivao se višestruko lanenim konopom koji mu je služio i kao cirkuski rekvizit; taj bi se konopac u jednom času uspravio i on bi se, pred zadivljenim očima gledalaca, uspenrao uz njega kao uz kakvu pritku. Ili bi ga vezao o vrat kakvom govečetu kojem je odsecao glavu jednim jedinim zamahom mača, izgovarajući čarobnu formulu. Na trenutak bi glava i telo ležali odvojeno u pustinjskom pesku; čudotvorac onda izgovara onu istu čarobnu formulu naopačke, i glava se spaja sa trupom, a laneno uže sa vrata govečeta ostaje na zemlji. Simon razvezuje čvor i ponovo opasuje konopac, ukoliko neko od gledalaca ne želi da proverí sastav vlakana. Simon mu tada pruža jedan kraj ukrućenog konopca, kao da mu pruža štap; čim ga je sumnjičavac dohvatio, uže splasne i legne po zemlji, podigavši prašinu.

Govorio je podjednako dobro grčki, koptski, aramejski i hebrejski, kao i lokalne dijalekte, mada su njegovi neprijatelji tvrdili da svaki od tih jezika govori sa stranim naglaskom. Simon se nije mnogo obazirao na te glasine i imao se utisak da ih je i sam podržavao. Bio je, kažu, živa duha i odličan govornik, pogotovu kada je govorio svojim učenicima i sledbenicima ili pred okupljenom masom. „Tada su mu oči sijale kao zvezde“, kaže jedan od njegovih učenika. „Imao je glas ludaka i pogled bludnika“, beleži jedan od njegovih protivnika.

Na zamršenim putovima koji vode sa Istoka na Zapad i sa Zapada na Istok, Simon Čudotvorac susreće silesiju propovednika i njihovi se putovi često ukrštaju. Učenici Jovana i Pavla, i Jovan i Pavle lično raznose po svetu nauk Isusa Nazarećanina, čija uspomena još živi u Palestini, Judeji i Samariji. Simon često otkriva tragove njihovih sandala na ulazu u neko selo. Selo je čudno utihlo za to doba dana, čuje se lajanje nekog psa i zvonko blejanje ovaca. A onda, takođe nalik meketu, dopire iz daljine muški glas, zvonak i bistar, još ne sasvim razumljiv; to apostoli, propeti na rasklimanu burad, propovedaju savršenstvo sveta i Božjeg stvaranja. Sačekavši da se izmaknu, prikriven u hladu neke kolibe, Simon ulazi za njima u naselje, još pre nego što se narod sasvim razišao.

Tada i sam počinje da propoveda, okružen svojom pratnjom. Izmoren mudrovanjem apostolâ, svet se okuplja oko njega nevoljko. „Sad smo ispratili Pavla i Jovana“, govore mu, „dosta nam je reči za čitavu godinu.“

„Ja nisam apostol“, kaže Simon, „ja sam jedan od vaših. Oni vam stavljaju ruku na glavu da bi vas nadahnuo sveti duh; ja vam pružam ruku da vas izvučem iz prašine.“ Tu podiže ruke uvis, a iz širokih rukava, koji padaju u velikim naborima, pomaljaju se njegove lepe bele ruke i njegovi fini prsti, kakve imaju samo lenjivci i opsenari.

„Oni vam nude“, nastavlja Simon, „večno spasenje; ja vam nudim saznanje i pustinju. Ko hoće neka mi se pridruži.“

Narod već bejaše svikao na svakovrsne skitnice koje su dolazile sa svih strana, najviše sa Istoka, čas sami, čas udvoje, čas praćeni gomilom vernika. Neki su ostavljali svoje mazge i kamile nadomak naselja ili podno planine ili u obližnjoj dolini, neki su dolazili sa naoružanom pratnjom (i njihove su propovedi ličile pre na pretnju i na komediju), neki su dolazili na mazgama i, ne sjahujući, počinjali da izvode akrobatske tačke. Ali ovih poslednjih petnaestak godina, od smrti nekog Nazarećanina, počeli su da pristižu mladi i zdravi ljudi, odnegovane brade ili još sasvim golobradi, u belim ogrtačima i sa pastirskim štapom u ruci, i svi su sebe nazivali apostolima i Božjim sinovima. Sandale im behu prašnjave od duga puta, a govor im nalikovaše jedan na drugi kao da su učili iz iste knjige; svi su se pozivali na isto čudo, čiji su bili očevici: neki je Nazarećanin na njihove oči pretvorio vodu u vino i nahranio čitav puk sa nekoliko srdela. Neki su tvrdili da su Ga videli kako se na njihove oči izvio u nebo, uz zaslepljujuću svetlost, i domogao se neba kao kakav golub. Slepci, koje su vodili sa sobom kao žive svedoke, tvrdili su da im je ta svetlost spržila vid, ali im je dala svetlost duhovnu.

I svi su se oni nazivali sinovima Božjim i sinovima Sina Božjega. Obećavali su za parče hleba i vrč vina večni život i blaženstvo, a kada bi ih narod oterao sa svog praga, napujdavši na njih oštre pse, tada bi pretili večnim paklom gde telo gori na tihoj vatri kao jagnje na ražnju.

Među tim propovednicima bilo je i dobrih govornika koji su znali da nepoverljivom narodu i još nepoverljivijim vlastima daju odgovore na mnoga zamršena pitanja, ne samo

o duši, nego i o telu, o zemljoradnji, o stočarstvu. Mladićima su lečili bubuljice, devicama su davali higijenske savete kako da svoje devičanstvo zaštite i kako da ga lakše podnose; starcima su davali upute kako da se pripreme za dolazak smrti, koje reči da izgovore u sudnji čas, kako da stave ruke da bi se lakše provukli kroz tesnac koji vodi ka svetlosti; majkama su davali savete kako da bez troška i skupih vračeva i medicina spasu svoj porod, kako da sačuvaju sinove od ratnih pohoda, a nerotkinje podučavahu jasnim i prostim molitvama koje treba da izgovaraju tri puta na dan, našte srca, kako bi im sveti duh – tako su to oni zvali – oplodio utrobu.

I sve su to činili besplatno, bez pare i dinara, ukoliko se u platu ne uračunava kora hleba koju su primali sa zahvalnošću ili zdela hladne vode koju su pili na gutljaje, mrmrljajući neke nerazumljive reči. Tako su se ti propovednici nadovezivali jedan na drugog, dolazeći iz raznih krajeva sveta, raznih običaja i jezika, s bradom ili golobrađi, no svi su govorili manje-više isto, što je nagovestio jedan potvrđivao je drugi, samo su se umnožavali detalji, i, bez obzira na neznatne razlike, priča o čudima i uskrснуću tog Nazarećanina počinjala je da dobija u svojoj verodostojnosti. Narodi Judeje, Samarije, Anadolije već su se bili svikli na ove miroljubive momke prašnjavih sandala koji drže ruke prekrštene na grudima, govore glasom device i pevaju očiju dignutih k nebu. Davali su im hladne vode i kora hleba a oni su zahvaljivali i obećavali večni život zauzvrat, opisivali im neki čudesan predeo gde će dospeti posle smrti: tu nema pustinje, tu nema peska, zmija i paukova, nego samo palme širokih listova, izvori ledene vode na svakom koraku, trave su do kolena i iznad kolena, sunce sija umereno, noći su kao dani, a dani su večni; krave pasu, koze i ovce brste po pašnjacima, cveće miriše u svako doba godine, tu je večno proleće, nema gavranova i nema orlušina, do samo slavuji koji pevaju povozdan. I tako dalje.

Tu sliku rajskih perivoja, koja je u početku svima izgledala smešna i nemogućna – ko je još video da sunce večno sija, da bolova i smrti nema? – ti su mladci blagih plavih očiju opisivali s takvom uverljivošću, s takvim nadahnućem, da im narod počeo verovati. Kad se jedna laž ponavlja dugo, narod počinje da veruje. Jer vera je narodu potrebna. Mnogi mladići obukoše sandale dugih kaiševa i krenuše za njima. Neki su se vraćali u svoje selo posle godinu-dve, neki posle deset. Bejahu izmoreni od duga putovanja, brade im behu progušane belinom. Govorili su sad i sami tiho, držeći ruke prekrštene na preponama. Govorili su o Njegovim čudesima, o Njegovom nauku, propovedali su čudne zakone, prezirali su putene naslade, oblačili se skromno, jeli umereno, pili vino, podižući putir uvis obema rukama. Samo bi planuli s neočekivanom žestinom kada bi im neko protivurečio, kada bi neko izrazio sumnju u njihov nauk i u Njegova čudesa, kada bi neko, jaoj njemu! posumnjao u večni život i rajске perivoje. Tada bi mu slikali rečima živim i žestokim, rečima pretećim i plamenim, kazne večnog ispaštanja. „Neka vas čuvaju bogovi“, piše jedan paganin, „njihova zla jezika i njihovih kletvi.“

Znali su u odnosu na sumnjivce da se služe slatkorečivošću i obećanjima, podmićivanjem i pretnjama, i kako im se širila moć i povećavao broj vernika, postadoše sve silniji, sve bahatiji. Ucenjivahu porodice, unošahu smutnje u duhove, pletijahu intrige oko svakog ko bi izrazio makar samo sumnju u njihov nauk. Imali su svoje provokatore, smutljivce i tajne sudove na kojima izricahu anateme i kazne, spaljivahu spise protivnika i bacahu prokletstva na glave tvrdokornih. Narodi im se priključivahu u sve većem broju, jer odane nagrađivahu a nepokorne kažnjavahu.

U to doba, dakle, pojavi se Simon zvani Čudotvorac.

On je propovedao da je Bog apostolâ tiranin, a tiranin ne može biti Bog razumnom čoveku. Taj njihov Bog, Jehova, Elohim, ostrvio se na čovečanstvo, davi ga, kolje, šalje na njega bolesti i divlje zveri, zmije i tarantele, lavove i tigrove, munje i gromove, kugu, lepru, sifilis, bure i oluje, sušu i povodnje, mo□re i nesanice, jad mladosti i nemoć starosti. Smestio je pretke naše blažene u rajске perivoje, ali ih je lišio najsladeg ploda, jedinog što ga čovek zavređuje, jedinog što čini čoveka različnim od psa, kamile, magarca i majmuna – saznanja dobra i zla.

„I kad je taj naš nesrećni predak, gonjen radoznalošću, hteo da se domogne tog ploda, šta je učinio taj njihov, taj vaš Elohim, taj vaš Pravedni, Veliki, Svemogući? Šta?“ – kliče Simon klateći se na klimavom buretu. „Znate vi to dobro, znate. (Propovedaju to vama svakodnevno vaši apostoli, sluge njegove i robovi.) Proterao ih je kao kužne i gubave, proterao ih je nemilosrdno, ognjenim mačem. A zašto? Zato što je to Bog zloradosti, pakosti i ljubomore. On umesto slobode propoveda ropstvo, umesto pobune pokornost, umesto naslade lišavanje, umesto saznanja dogmu ... O, narode samarijski, zar nije nedavno taj vaš nenavidnik srušio vaše domove? Zar nije poslao na vaše njive sušu i skakavce? Zar nije odveo iz vašeg mesta desetine gubavaca? Zar nije opustošio koliko pre godinu dana vaše domove strašnom kugom? I kakav je to Bog, kakav pravednik, kako kažu vaši apostoli, kada je u stanju da se još jednako sveti, vama, zbog tobožnjeg greha što ga učiniše vaši daleki preci? Kakav je to pravednik koji šalje kugu, munje i gromove, bolesti, jad i nevolje, samo zato što se naši preci, gonjeni radoznalošću, tom živom vatrom iz koje se rađa saznanje, usudiše da uzberu jabuku? To, narode samarijski, nije Bog, to je nenavidnik, to je hajduk i haramija koji svojim anđeoskim četama, naoružanim do zuba, naoružanim mačevima plamenim i strelama otrovnim, stoji na vašim putovima. Kada vam sazru smokve, pošalje na njih pošasti, kada vam sazru masline, pošalje na njih oluju da ih obori i grad da ih u zemlju utaba i u blato pretvori; kada vam se ojagnje ovce, pošalje na njih kugu, ili vukove ili tigrove da vam torove opuste; kada vam se rodi dete, šalje na njega grčeve, da mu život prekрати. Kakav je to Bog, kakav je to tobožnji pravednik koji sve to čini? Ne, to nije Bog, to nije onaj koji je na nebu, to nije Elohim. To je neko drugi. Jer Elohim, tvorac neba i zemlje, čoveka i žene, zmije i ptice, tvorac svega živog, onaj koji je uzdigao planine iznad mora, onaj koji je stvorio mora, reke i okeane, zelene trave i hlad palmi, sunce i kiše, vazduh i vatru, to je Elohim, bog pravednosti. A taj čiji vam nauk propovedaju Petar i Jovan i Pavle i njihovi učenici, to je haramija i ubica. I sve što vam govore o njemu i njegovoj vladavini Jovan i Pavle, Jakov i Petar, sve je to laž, o počuj, narode samarijski! Njihova izabrana zemlja je laž, njihov je Bog laž, njihova su čudesa lažna. Oni lažu jer im je lažan i njihov Bog u koga se kunu, stoga oni lažu u svakom času, i, ušavši tako u golemi koloplet laži, više ni sami ne znaju da lažu. Gde svi lažu niko ne laže. Gde je sve laž ništa nije laž. Carstvo nebesko, carstvo pravednosti je laž. Svaki atribut njihovog Boga je po jedna laž. Pravedni, laž. Istinoljubivi, laž. Jedini, laž. Besmrtni, laž. I njihove knjige su lažne, jer obećavaju laž, obećavaju raj, a raj je laž jer je u njihovim rukama, jer su oni na vratima rajskim, njegovi anđeli naoružani ognjenim mačem, i njihove sudije sa lažnim kantarom.“

Puk ga je slušao ravnodušno i s nepoverenjem, kao što puk sluša demagoge: tražeći skrivena značenja iza nejasnih reči. Jer puk se već bio privikao na činjenicu da moćnici, vlasti i fariseji prikrivaju slatkorečivošću i obećanjima obmane, pretnje i globe. Čekali su, dakle, da se i ovaj izda, da kaže najzad ono zbog čega je došao, ono zbog čega sve te puste reči, sav taj nejasan govor, lišen jasnoće i smisla. Stoga su ga slušali dalje. Bar će,

nadali su se, potkrepiti na kraju svoje mutno izlaganje nekom akrobatskom tačkom, nekim čudom.

„Carstvo nebesko počiva na temeljima od laži“, nastavlja Simon, pogledavši u nemilosrdno sunce, „a krov mu je na dve vode, od laže i paralaže. I njihovi su spisi sastavljeni od lažnih reči i lažnih zakona, svaki je zakon po jedna laž: deset zakona, deset laži ... Nije im dovoljno što je taj njihov Elohim tiranin i osvetoljubiv i zao kao kakav zli starac, nego još treba da mu se divite, da padate pred njim na zemlju ničice, da ne mislite ni na šta drugo do na njega! Da ga nazivate, tog tiranina, jedinim i svemogućnim i pravednim! I da se pokoravate njemu jedinome! O, narode samarijski, kakvi su to šarlatani koji te posećuju, koji ti pune uši lažima i lažnim obećanjima? Oni su prisvojili za sebe njegovu milost, a od vas traže da mu se pokoravate bez roptanja, da snosite sve nevolje života, rane, bolesti, tréšnjje, povodnje, kugu, a da ga pri tome ne kunete. Zašto bi inače zabranjivali da mu uzimate ime u usta? Laž je, velim, narode samarijski, sve što vam propovedaju Petar i Pavle, sve je to laža i paralaža njihovih učenika, sve je to strašna i golema podvala! Zato: ne ubij! Jer ubijanje je njegov posao, tog njihovog Jedinog i Svemogućeg i Pravednog! Njegovo je da kolje i da ubija decu u kolvci, majke pri porođaju i starce bezube! To je njegov zanat; zato: ne ubij! To je njegovo i slugu njegovih da ubijaju! Oni su jedini pozvani za to! Oni su određeni da budu vukovi, a vi da budete ovce! Stoga se, narode samarijski, prepusti njihovim zakonima! ... I zato: ne bludniči, da bi mogli oni da odvede za sebe cvet tvojih devojaka! I zato ne zavidi bližnjemu svome, jer nemaš šta da mu zavidiš! Oni traže od tebe sve, dušu i telo, duh i misao, a zauzvrat ti daju obećanja; za tvoju sadašnju pokornost, i tvoju sadašnju molitvu i tvoje sadašnje ćutanje daju ti šarenu lažu obećanja, obećavaju ti budućnost, budućnost koje nema ...“

Simon nije primetio, ili se samo pravio da ne primećuje, da se narod već razišao i da ga još jedino slušaju oni koji su se nazivali njegovim učenicima, dok mu je Sofija, njegova verna pratilja, brisala čelo i dodavala mu vrč sa već smlačalom vodom, mada je vrč stajao zakopan u pesku, duboko.

Sofija bejaše žena tridesetih godina, sitna stasa, bujne kose, očiju crnih kao trnjine. Preko providnog svetlog ogrtača nosila je šarene svilene šalove, bez sumnje kupljene u Indiji. Simonovi su učenici govorili o njoj kao o oličenju mudrosti i zrele ženske lepote, dok su hrišćanski hodočasnici širili o njoj svakojake glasine: da je kaćiperka, bludnica, uspaljenica, vrtirepka i šarlatanka koja je dospela do milosti svog šarlatanskog pratioca pravo iz neke javne kuće u Siriji. Simon to nije poricao. Njena negdašnja sudbina robinje i naložnice služila mu je kao očigledan primer, primer i pouka, Jehovine okrutnosti i surovosti ovoga sveta. Taj Pali Anđeo, to Zalutalo Janje, tvrdio je on, samo je žrtva Božje okrutnosti, Čista Duša zatočena u ljudsku telesnost. Njen se duh selio vekovima kao iz posude u posudu, iz jednog tela u drugo, iz jednog privida u drugi. Bila je ona Lotova kći, i bila je Rahilja, i bila je Lepa Jelena. (Grci i varvari divili su se, dakle, jednom prividu i krvarili zbog jednog fantoma!) Poslednje njeno otelovljenje beše ta prostitutka u jednom sirijskom lupanaru.

„A dotle“, nastavlja Simon, ispljunuvši gutljaj mlake vode, jer ugleda grupu hodočasnika u belim ogrtačima gde izroniše iz senke kuća; i prepoznade u njima Petra i njegove učenike, oboružane pastirskim štapovima ... „A dotle, pod mračnim pokrovom nebesa, u tamnim zidinama zemlje, u tamnici življenja, prezrite bogatstvo, kako vas oni uče, odbacite telesne naslade, prezrite ženu, taj vrč nektara, tu urnu blaženstva, u ime

njihovog lažnog raja i u strahu od njihovog lažnog pakla, kao da nije pakao sav ovaj život ...“

„Neko se opredelio za zemaljsko a neko za nebesko carstvo“, reče Petar, naslonjen obema rukama na štap.

„Prezreti bogatstvo može samo onaj ko je bogatstvo imao“, reče Simon i začkilji na njega onim svojim krupnijim okom. „Diviti se siromaštvu samo onaj ko je bio siromašan; odbaciti telesne naslade samo onaj ko ih je iskusio.“

„Sin je Božji iskusio patnju“, reče Petar.

„Njegova su čuda dokaz pravednosti“, dobaci jedan od Petrovih učenika.

„Čuda nisu nikakav dokaz pravednosti“, reče Simon. „Čuda služe kao poslednji dokaz samo za lakoverni puk. Tu je modu uveo onaj vaš nesrećni Židov što je završio na krstu.“

„Tako može da govori samo onaj ko poseduje takvu moć“, uzvratu Petar.

Tada Simon naglo skoči sa klimave kace i nađe se tik pred svojim izazivačem.

„Sad ću poleteti k nebu“, reče Simon.

„Voleo bih to da vidim“, reče Petar i glas mu zadrhta.

„Znam dokle dosežu moje moći“, reče Simon, „i znam da sedmo nebo ne mogu dostići. Ali šest ću nebesa pohoditi. Do sedmog doseže samo misao, jer tamo je sve svetlost i blaženstvo. A blaženstvo nije dato smrtnome čoveku.“

„Ne mudruj“, reče jedan od Petrovih učenika. „Ako dosegneš do onog tamo oblaka, znaćemo te ceniti kao što cenimo Nazarećanina.“

Doznajući da se nadomak sela, kod velike masline, zbivaju neke neobične stvari, i da će izgleda onaj brbljivac najzad da prikaže neku od svojih fakirskih veština, narod se ponovo iskupi.

„Vrati se što pre“, reče jedan posmatrač podsmešljivo. „Ali nam ostavi u zavet neku belegu.“

Simon odmota konopac sa struka i stavi ga pred njegove noge.

„To je sve što imam.“

A Sofija reče: „Uzmi ovaj šal. Tamo gore je hladno kao na dnu bunara.“ I stavi mu šal oko vrata.

„Te pripreme suviše traju“, reče Petar.

„Očekuje da zađe sunce, kako bi se pod plaštem noći izvukao“, dodade jedan od Petrovih učenika.

„Do viđenja“, reče Simon i poljubi Sofiju u čelo.

„Zbogom“, reče jedan od Petrovih učenika. „I pazi da ne nazebeš!“

Simon naglo poskoči, kao petao, obema nogama istovremeno, zamahujući rukama nespretno, i prašina se podiže ispod njegovih sandala.

„Kukuriku!“ povika jedan šaljivdžija. Bio je to jedan mladić čosava lica i lukavih očiju koje su se pretvarale u dve kose oštrice kada se smejaše.

Simon pogleda u njegovom pravcu i reče:

„Nije to lako, sinko! Zemlja privlači svako telo, čak i perce, a kamoli jednu ljudsku ruinu od nekih četrdeset oka.“

Petar se jedva uzdržao da se ne nasmeje glasno ovom mudrovanju, no sakri smeh u bradu.

„Kad bi znao da letiš kao što znaš da mudruješ“, reče onaj šaljivdžija, „već bi bio nebu pod oblake.“

„Lakše je mudrovati nego leteti, priznajem“, reče Simon s tugom u glasu. „Eto, čak i ti znaš da brbljaš, a da se nisi nikad u svom kukavnom životu otrgao od zemlje ni metar visoko ... A sad me pusti da skupim svoju snagu, da saberem svoje misli u jednu žižu, da pomislim svom silinom na užas zemaljskog življenja, na nesavršenstvo sveta, na mirijade života što se razdiru, na zveri što se međusobno kolju, na zmiju koja peči lane što preživa u hladu, na vukove koji razdiru jagnjad, na bogomoljke što ubijaju svoje mužjake, na pčele što umiru posle uboda, na bol majki koje nas rađaju, na slepe mačiće što ih deca bacaju u reku, na užas riba u utrobi ulješure, na užas ulješure kad se nasuče na obalu, na tugu slona koji mre od starosti, na kratkotrajnu radost leptira, na varljivu lepotu cveta, na kratkotrajnu varku ljubavnog zagrljaja, na užas prolivenog semena, na nemoć ostarelog tigra, na trulež zuba u ustima, na mirijade mrtvog lišća što se taloži u šumama, na strah tek izleglog ptića koje majka istiskuje iz gnezda, na paklene muke gliste koja se prži na suncu kao na živoj vatri, na bol ljubavnog rastanka, na užas gubavaca, na strašnu metamorfozu ženskih sisa, na rane, na bol slepaca ...“

I videše odjednom kako se smrtno telo Simona Čudotvorca odvaja od zemlje, kako se diže uspravno i sve naviše, mrdajući rukama tek malko, kao riba perajima, sasvim malo, skoro neprimetno, a kosa i brada mu se lelujahu od tog sporog letenja, od tog lebdenja.

U naglo nastaloj tišini nije se čuo ni jedan jedini krik, ni jedan jedini uzdah. Gomila je stajala kao skamenjena, očiju uprtih k nebu. Čak su i slepci okretali svoje prazne beonjače ka nebesima, jer su po naglo nastaloj tišini shvatili šta se zbilo, kuda je svetina uputila svoj pogled, kuda su sve glave okrenute.

Petar je takođe stajao kao petrificiran, usta otvorenih od zabezecnutosti. On nije verovao u čuda osim u čuda vere, a čudo je moglo doći samo od Njega, jedinog Čudotvorca, onog koji je pretvorio vodu u vino; sve ostalo su samo podvale opsenara, nevidljivi konopci. Čudo je dato jedino hrišćanima, a i među hrišćanima samo onima čija je vera tvrda kao kamen, kao što bejaše Njegova.

Pokoleban na trenutak, uplašivši se obmane – jer to ne može biti ništa drugo do obmana čula, egipatske vašarske magije – on protrlja oči, zatim baci pogled na mesto gde je malopre stajao (gde mora, dakle, i sad da stoji) Simon zvani Čudotvorac. Ali tamo ga ne bejaše, tamo bejaše tek onaj laneni konop sklupčan kao zmija, i prašina koja se polako slegala, prašina što ju je podigao Simon dok je skakutao kao kakav nespretni pevac, zamahujući rukama kao potkresanim krilima. Zatim polako podiže pogled u pravcu kuda je gomila dizala glavu i ponovo ugleda Čudotvorca. Njegova je silueta bila jasno vidljiva ispod belog oblaka: sad je ličio na kakvog golemog orla, ali to ne bejaše orao, to bejaše čovek, još su se jasno razabirale ljudske ruke i ljudske noge, i ljudska glava, mada se, ruku na srce, već ne bi moglo reći da je taj čovek što se bliži oblaku upravo Simon zvani Čudotvorac, jer mu se crte lica ne mogahu više razabrati.

Gledao je u taj beli oblak, žmirkajući očima kako bi se otarasio obmane kojoj je naseo vasceli puk. Jer ako je ona crna silueta što se bliži oblaku i nebu zaista Simon, onda su Njegova čuda i istina hrišćanske vere samo *jedna od istina ovoga sveta*, ne i jedina; onda je svet tajna, onda je vera obmana, onda više ne postoji siguran oslonac za njegov život, onda je čovek tajna nad tajnama, onda je jedinstvo sveta i stvaranja nepoznanica.

Ono što bi – ako je verovati svojim očima – trebalo da bude smrtno telo Simona Čudotvorca sad je dospelo do oblaka: crna mrlja koja se za trenutak beše izgubila iz vida, no koja se sad, na beloj pozadini niska oblaka, ponovo jasno ocрта, zatim sasvim nestade u beloj izmaglici.

Tišina je potrajala još samo trenutak a onda se začu u gomili jedan uzdah divljenja, i ljudi padoše na zemlju ničice, klanjajući se i mašući glavom kao u zanosu. Čak se i neki od Petrovih učenika pokloniše pred tim novim paganskim čudom čiji su bili živi svedoci.

Tada Petar sklopi oči i izgovori, na hebrejskom (jer to je prirodan govor među svecima, a i da ga gomila ne bi razumela) sledeću molitvu:

„Oče Jedini što si na nebesima, pritekni u pomoć čulima mojim koje je zasenila zemaljska obmana, daj očima mojim prodornost vida a mom razumu bistrinu kako bih otklonio od sebe tlapnje i obmane, kako bih ostao nepokoleban u Tvojoj veri i u svojoj ljubavi za Sina Tvoje, Spasitelja. Amin.“

A Bog mu reče:

„Sledi moje savete, o Verni. Kaži puku da je snaga vere jača od tlapnje čula, kaži glasno da te svi čuju. I kaži im, glasno da te svi čuju: Bog je jedan i ime mu je Elohim, i sin je Božji jedan a ime mu je Isus, i vera je jedna a to je vera hrišćanska. A onaj što je pred tvoje oči poleteo nebu pod oblake, Simon zvani Čudotvorac, otpadnik vere i sknavitelj Božjega učenja, zaista je poleteo snagom svoje volje i snagom svoje misli i sad leti, nevidljiv, ka zvezdama, nošen snagom svoje sumnje i svoje ljudske radoznalosti kojoj, međutim, ima granica. I kaži im, glasno da te svi čuju, da sam mu tu moć kušnje dao takođe ja, da njegova snaga i moć potiču od mene, jer sam mu dopustio da kuša duše hrišćanske svojim čudima, kako bih im pokazao da nema čuda i da nema moći mimo moje. Tako im reci i ne boj se.“

Petar tada otvori oči i pope se na brežuljak od sasušene balege po kojem su se rojile muve, i stade da viče iz sveg glasa:

„Narodeee, čuj i počuj!“

Niko ne obrati pažnju na njega. Puk je ležao s glavom u prašini, kao ovce za vrelih dana u hladu žbunja.

Petar ponovo povika iz svega glasa:

„Narode samarijski, čuj i počuj šta ću ti reći.“

Poneki podigoše glave, među prvima slepci.

„Videli ste ono što ste videli, bili ste žrtve obmane svojih čula, taj mađioničar i fakir, koji je izučio škole u Egiptu ...“

„On je održao svoju reč“, reče Sofija.

„Dok izbrojim do deset“, nastavi Petar i ne obazirući se na nju, „njegovo će se telo strmeknuti na zemlju koju je prezreo, pašće kao kamen pred vaše noge da se više nikad ne pridigne iz prašine ... Jer Bog jedini tako hoće ... Jedan ...“

„On je ipak poleteo“, reče Sofija. „Dokazao je da je čudotvorac.“

„Dva ...“

„Čak i ako padne, on je pobednik“, reče Sofija.

Petar je držao oči zatvorene dok je brojao, kao da je hteo da zakida na vremenu.

A onda ču vrisak gomile i otvori oči. Na onom istom mestu gde je malopre nestao, pomoli se iz oblaka jedna crna tačka koja je bivala sve veća. Telo Simona Čudotvorca padalo je ka zemlji kao kamen, okrećući se oko svoje uzdužne i poprečne ose. Čudotvorac je mlatarao rukama i nogama i bivao sve veći i sve vidljiviji. Gomila naglo poče da beži na sve strane, valjda u strahu da ne padne na nekog od njih to telo što se strmoglavljuje iz oblaka.

Sve se zbilo zatim naglo. Kao vreća puna vlažnog peska kad padne sa kiridžijskih kola ili kao ovca koju je ispustio orao iz visina, tako tresnu o zemlju telo Simona Čudotvorca.

Prva mu se primakla Sofija Prostitutka, njegova verna pratilja. Htede da mu navuče na oči šal što mu ga je dala, ali nije imala snage ni za to, jer je morala da zatvori oči užasnuta prizorom koji je ugledala. Smrskane lobanje, polomljenih udova, lica iznakažena i krvava, s crevima prosutim kao creva zaklanog vola, ležao je na zemlji, na zemlji je ležala gomila zdruzganih i polomljenih kostiju i iskasapljenog mesa, a njegov burnus, njegove sandale i njegov šal bejahu izmešani sa kostima i mesom u jednu užasnu zdrobljenu masu.

Oni koji su se primakli da vide prizor, čuli su samo kada je rekla, glasom kakvim se proklinje:

„I ovo je dokaz istine *njegovog* učenja. Čovečiji je život pad i pakao, a svet je u rukama tiranâ. Neka je proklet najveći od svih tirana, Elohim.“

Zatim se uputi ka pustinji, naričući.

2

Po drugoj verziji, Čudotvorac je usmerio svoj izazov ne ka sedmom nebu nego ka zemlji, najvećoj od svih Iluzija.

Simon ležaše, dakle, u hladu goleme masline, poleđuške, ruku zabačenih iza glave, pogleda uprtog u nebo, u „užas nebesa“. Kraj njega je sedela Prostitutka, „nogu raskrečenih kao steona krava“, kako beleži jedan hrišćanski polemičar (za koga nismo, međutim, sigurni da li on to prenosi svoje sopstveno svedočenje ili samo citira nekog od svedoka te scene. Ili prosto izmišlja.). Maslina i tanak hlad masline, međutim, na osnovu ponovljenog svedočenja, ostaju jedina čvrsta činjenica ove neobične priče o Simonovim čudima. Slučaj je, dakle, hteo da tuda naiđe Petar sa svojom svitom. Bez sumnje izazvan Sofijinom nedostojnom pozom, jedan od učenika, glave okrenute u stranu kako bi ga iskušenje mimoišlo, obrati se Simonu pitanjem: da li je bolje sejati na zemlji a žnjeti na nebu ili je bolje bacati seme u vetar – skolastičko pitanje koje traži nedvosmislen odgovor.

Simon se nasloni na lakat i, ne pridigavši se, odgovori mu preko ramena:

„*Svaka je zemlja zemlja i svejedno je gde čovek seje. Prava je zajednica kada se čovek i žena izmešaju.*“

„Svaki čovek i svaka žena?“ upita Petar i umalo se od čuđenja ne obrnu.

„Žena je urna blaženstva“, reče Simon. „A ti, kao svaki smetenjak, jednako zatvaraš uši kako ih ne bi zagadio hulom, i sklanjaš pogled ili bežiš kad nemaš šta da odgovoriš.“

Tu sledi duga teološka rasprava o Elohimu, o kazni, o kajanju, o smislu života, o odricanju, o duši i telu, sve to izmešano skolastičkim dokazima i citatima na hebrejskom, grčkom, koptskom i latinskom.

„Duša je alfa i omega“, zaključí Petar. „Dobro je ono što godi Bogu.“

„*Dela nisu dobra ili loša po sebi*“, reče Simon. „Moral određuju ljudi a ne Bog.“

„*Dela milosrđa jesu zarok večnosti*“, reče Petar. „Čuda su dokaz za one koji još sumnjaju.“

„Može li vaš Bog da popravi oštećenje jedne device?“ upita Simon, pogledavši svoju pratilju.

„On ima duhovnu moć“, reče Petar, očigledno zbunjen tim pitanjem.

Sofija se smeškala dvosmisleno.

„Da li ima, hoću da kažem, fizičku moć?“ nastavi Simon.

„Ima“, reče Petar bez oklevanja. „Onaj koji je izlečio gubavce, onaj koji je ...“

„... Pretvorio vodu u vino *et caetera et caetera*“, prekide ga Simon.

„Da“, nastavi Petar. „Njegov zanat su čuda i ...“

„Mislio sam da je njegov zanat stolarstvo“, reče Simon.

„I milosrđe“, reče Petar.

Najzad, razljučen zbog tolike Petrove tvrdoglavosti i upornog pozivanja na Njegova čuda, Simon reče:

„Mogu da učinim čuda kao taj vaš Nazarećanin.“

„Lako je to reći“, uzvratila Petar i glas mu zadrhta.

„On je naučio na egipatskim vašarima razne veštine“, reče jedan od Petrovih učenika. „Treba se pribojavati podvala.“

„I vaš je Nazarećanin – kako se ono zvaše? – mogao da nauči egipatske magije“, reče Simon.

„Čudo se zbilo više puta“, reče Petar.

„Ukopajte me šest lakata duboko u zemlju“, reče Simon posle kratka razmišljanja.

„Kroz tri ću dana vaskrsnuti kao onaj vaš ...“

„Isus“, reče Petar. „Znaš ti dobro kako se on zove.“

„Da, taj.“

Jedan od učenika otrča u obližnje naselje i vratio se sa grupom radnika koji su gradili neki bunar u dolini. Nosili su na ramenima ašove, lopate, sekire. Za njima se stušilo celo selo, sve što je moglo da se miče, jer vest o tome da se pojavio neki egipatski mađioničar koji će da izvede čudo brzo se pročula po okolini.

„Šest lakata duboko“, ponovi Simon.

Radnici su se dali na posao i uskoro je peščani gornji sloj zamenilo krupnije kamenje, zatim neka suva crvenkasta zemlja. Lopate su izbacivale ilovaču na kojoj su se videli tragovi korenja; isečene ostrim sečivima, gliste su se izvijale i grčile na suncu kao na živoj vatri.

Sofija je stajala bez reči kraj jame koja je bivala sve dublja, dok je Simon – kao kakav domaćin kome se gradi bunar ili postavljaju temelji nove kuće – izdavao radnicima naređenja, merio koracima širinu i dužinu jame, spuštao laneni konopac u dubinu, mrvio pesak i zemlju među prstima.

Kada je sanduk bio gotov – grubo tesane daske od mirisnog kedrovog drveta, učvršćene drvenim klinovima – Sofija skide svoj šal i stavi ga Simonu oko vrata.

„Tamo dole je hladno kao na dnu bunara“, reče.

Simon se tada naglo odvoji od nje, uhvati rukom dasku sanduka i prodrma je, kao da želi da proveri čvrstinu konstrukcije. Zatim zakorači spretno i ispruži se na dnu.

Radnici priđoše i, na njegov znak, ukucaše bradvama velike klinove. Petar šapnu nešto jednom od svojih učenika. Učenik priđe i, proverivši klinove, klimnu glavom.

Petar podiže ruku koja je lako podrhtavala i radnici podvukoše konope pod sanduk, zatim ga pažljivo spustiše u jamu. Sofija je stajala sa strane, nepomično. Zemlja počela da pada na poklopac. Čuo se zvuk sličan udaranju golemog doboša koji se brzo udaljuje. Uskoro tu, na mestu gde je bila rupa, nadomak goleme palme, nastade humka, nalik na peščanu dunu.

Petar se pope na humku, podiže ruke k nebu i poče da mrmlja neku molitvu. Sklopljenih očiju, glave malo nakrivljene u stranu, ostavljao je utisak čoveka koji osluškuje neke daleke glasove.

Vetar je još tokom dana zbrisao tragove bosih nogu i sandala sa nestalnog peska.

Kroz tri dana, a to je bio jedan petak, iskopaše grob. Na okupu je bilo mnogo više sveta nego prilikom ukopavanja, jer se vest o čudotvorcu, fakiru, opsenaru, prenela i na dalje pokrajine. Sofija, Petar i njegovi učenici, kao sudije kojima su svi davali prednost, bili su najbliže jami.

Prvo ih zapahnu užasan smrad, kao iz pakla. Onda uskoro ugledaše, pod iskopanom zemljom, potamnele, kao zardale, daske sanduka. Radnici izbiše klinove i podigoše poklopac. Lice Simona Čudotvorca ličilo je na rastočenu gubavu masu, a iz očnih duplji provirivahu crvi. Samo mu žučkasti zubi behu iskeženi kao od grča ili kao da se smeje.

Sofija prekri oči rukama i vrisnu. Zatim se naglo okrenu prema Petru i reče glasom od kojeg ovaj zadrhta:

„I ovo je dokaz istine *njegovog* učenja. Čovečiji je život pad i pakao a svet je u rukama tiranâ. Neka je proklet najveći od svih tirana, Elohim.“

Gomila joj napravi mesto i ona se probi kroz utihlu svetinu i uputi se ka pustinji, naričući.

Njeno se smrtno telo vrati u lupanar, a njen se duh useli u neku novu Iluziju.

(Iz knjige *Enciklopedija mrtvih*)